

י לבן הרמב"ם שם וכתב
 פירושו בכניסתו שם דף ז"ח
 ט"ז: יא מרין גיורת וכתב
 וכן כתבו הטוספ"ס שם: יב שם
 בכניסתו וכתב עקיבא:
 יג רמב"ם שם וכתב עקיבא
 וכמ"ל למיל: יד נשיא ונספח
 שם דף כ"ב ע"א: טו כניו
 יכמות דף מ"ב ע"א: טז לבן
 סבור ממילא דלמימר ינמות
 דף כ"ב ע"א וכתב דרב נחמן
 שם כ שמת לה דלמימר שתיק
 ואורי ליה ולא חיישין לחלוט
 בישראל דהין מקבל ועדות אלא
 ככית דין וכן נקראין כדכר:
 יז שם ממילא דרכה שם דף
 ק"ב ע"ב וכתב הטוס"ס שם
 דף מ"ב ע"ב וכ"כ הרמב"ם שם
 כספיקו וכו"ף נש"ק דספד'
 והרמב"ם כפי"א מה"ל סנהדרין:

דגול מרבבה

(שם בש"ש סוף פ"ה) לזרע
 שזרע שלא בקדושה ח"ל
 ח"ל וזקנה ח"ל הפרשה
 והפ' שהיה כ"ק ד' נסתפק
 בזה היינו נתמיהר היה ונשאל
 ח"ל לאחד וזכר יש לומר' כדכר
 כמו בישראל אבל בנתמיהר
 ש"כ ונשאל יהוה דלא משכח
 כיוצא בזה בישראל ח"ל נדיר
 הפרשה כולל' (כך נש"ל)
 נאמן המור סי' י"ג ע"ה) וגם
 נלמד שאחר כלות ג' חדשים
 כשחזרה ח"ל שבע' נקיים אם
 לא עשה נדה כתיב ותק
 שיהבאל לפי סוף סי' ק"ב
 שחזיר נדרתו לריכב ז'
 נקיים שא"י הכס שגירשה
 לחלוטין ונחלפה ממנו לך
 איכה חימוד הדם מש"כ ו'
 שלכתלה הפרשה על דעת
 להחיות ח"ן כחן חימוד הדם:
 (שם בה"ה) ואם אינו רוצה
 לקיימה וכו'. וזה ודאי שאם
 מקיימה זרי' חוסה וקידושין
 בדם יהודי ולענין כתובה
 ע' נאמן הסור סוף סימן ס"ו:

בית הלל

(סימן רס"ט ש"ע סוף פ"א)
 לענין דין גר כשר לרין דיני
 משהיה והוא שתרצה אמו
 מישראל. ועי' בסוף פ"ה
 סי' ו' שכתב כס הרמב"ם
 מדכתיב שום פתים עלך מלך
 וגו' ולאטקו גר ולאילו ורע
 ורע וגריהו אכור בכל שימות
 ע"ס. ואל"ל לפי קשה מה

לכל דבר וכ"כ הטור ופשוט הוא: **ח** או שתי אחיות. גיורות מן
 האם. **אבל לחיות גיורות מן האב נושא אפי' לכתמלה וכמו שנבאר**
דלא נאסר בשאר האב: ז ומגרש השניה. היינו שלריכה גט דלא
קידושין חפסי לו כה שאינן קרובות דכל גיורת כקטנה שגולדה דמי
כ"כ הטע"ז: י מותר בו. כיון דליכא
 לאחר מיחה **אלא חיבור כרת** לא
 גזרו כיון שגם כתיב ליקח אלא גזירה
 ויש פוסקים דאפילו לאחר מיחה
חסור וכן כראה דעה הטור להחמיר:
יא השניות בו. ע. כ"ע סט"ו חזוה
 ערוכה דאורייתא ואיזה שניות דרבנן:
יב או בת בת בתה. כ"ה בספרי
 המחבר ובספרי הרמב"ם. ובטע"ז
 הניה או כה בתה משום דקשיא ליה
 דכרישא נקיש אס אמה לפיכך כה
 ונושא אדם גיורת ואם אמה או בת
 בתה עכ"ל והוא טעות דלכאמה וכת
 בתה אסורות מדאורייתא כמו שנבאר

כ"ע סי' ט"ו סי"ג וע"ו ומקרא מלא דבר הכתוב אה בת בתה ואם כה
 כנה לא חקק אלא הדבר פשוט דכרישא ל"ל נושא אדם גיורה ואם אס
 אמה וכן הביא מדרשה לשון הרמב"ם וזה ברור: **יג** מעידין זה לזה.
 וליכא למיחש דלמא אחי לחלופי בישראל שהרי אין נקבלין עדות אלא
 בב"ד וחסם ב"ד בקולין בדבר ועיין
 בח"מ סי' ל"ג סי"א וכו' באחרונים
 ק"ס: **יד** אמו בו. ובחש משפט
 ר"ס ז' כתב הרב דהוא הדיון אביו
 מישראל ועיין בסמ"ע שם:
 מן פסול לדון את ישראל. אפילו
 דיני ממונות ודוקא על ידי כפייה
 אבל אס נקבלו עליו לדון מותר כן
 כתבו הרמב"ם וטור וכן כתב הטע"ז:
טז ולהליצה בו. כלומר להיזם
 דיין בחליצה: **יז** עד שיהא אביו
 ואמו מישראל. ונח"ע סימן
 קס"ט ס"ב נבאר די"א דאם אביו
 מישראל כשר:

בקרדושה (* לזרע שזרע שלא בקדושה [יא] **) ואם (ג) אינו רוצה לקיימה חיה לריכה גט אלא יוצאה ממנו כלא גט (כ"ה פ' נושאין על האנוסה):
י וילענין (ט) עדות אפי' אחים מן האם יג מעידים זה לזה דגר שנתגייר כקמן שגולד דמי:
יא [יב] "לענין דין גר כשר לדון דיני ממונות והוא שתהא יד (י) אמו מישראל אבל אם אין אמו מישראל
 מן פסול (י"א) לדון את ישראל אבל לחבירו גר דן מן (י"ב) ולהליצה פסול [יג] אפילו לחליצת גרים
 יז עד שיהא אביו ואמו מישראל:

חידושי רע"ק

(סי' כס"ט סוף פ"ה) פסול לרין את ישראל. כתב הרמב"ם (פ"ד מהל' מלכים ה"ד)
 אין מעמידים מלך פקלה גרים עד שחזרה אמו מישראל ולא למלכות בלבד אלא לכל
 שררות שבישראל וכו' ואפי' מטונה על אמת המים שחלקים ממנו לשרות ואצל דיון
 או נשיא וכו' אפי' אחר כמה דורות. הועתק בסדרריק"ש ועי' בהג"ם:

פתחי תשובה

אינם האומים אם היתה יודעת בקדושה איכה כרת ע"ש: (ב) צריכים לפרוש. עיין
 בדגול מרכב שכתב דאם היה זקנה אין לרין הפרשה והפ' שכתב"מ כה"ע סימן י"ג סק"ד
 נסתפק בזה היינו נתמיהר היה ונשאל לח"ל בנתמיהר שיהיה ונשאלו יחד ח"ל הפרשה
 ע"ס. עוד כתב שאחר שלשה חדשים כשחזרה ח"ל בנתמיהר שיהיה ונשאלו יחד ח"ל הפרשה
 והפ' שכתב לעיל סוף סימן קנ"ב שחזרה נדרתו לריכה ז"ל שאני הכס שגירשה לחלוטין
 מש"כ הכה ע"ס. (ג) אינו רוצה לקיימה. עיין בדגול מרכב שכתב הא ודאי שאם רוצה
 לקיימה לרין חוסה וקידושין כרת יהדות ולענין כחובתה עיין כה"ע סימן סוף סימן ס"ו:
 (ד) ולהליצה פסול. ועיין כחובת נחלה ליהושע סימן כ"ו אם גר כשר להצטרף לענין
 חליצה או כל החפשה לריכב שיהיו כשרים ע"ס:

(יא) לרין.

אפילו דיני ממונות ודוקא ע"י כתי' אבל אם מקבלו עליו לדון מותר כ"כ הרמב"ם והטור וכ"פ הלבוש: (יב) ולהליצה. פי' להיזם לרין
 בחליצה ונח"ע סימן קס"ט ס"ב נבאר די"א דאם אביו מישראל כשר ע"ס:

ביאור הגר"א

מאמו וכנ"ל ופ"ס גראה דאחותו אף מן האב ואם אמר דהא לב"ג אמרה דהא ישינן
 מרכיב וגם אפנה בו אך בו: [י] מן האם. כפ"ס בס"ו מותר לאדם כ' וכן דברי
 הרמב"ם ועתוס' שם ד"ה אשה בו' או שמא בו' וכ"פ הרא"ש כ"ש לשיפת הרמב"ם
 דאף בקרובי עצמו מצד האב מותר לכתלה כנ"ל: [יא] ואם אינו רוצה בו'.
 ממש"ש נשא אשה ובתה כונם אחת: [יב] לענין דין בו'. דלא כפרי"ש שם וכתב' ג':

באר היטב

ויבט אחיס מן האב בענין כמ"ס כ"ע סימן קל"ו: (ו) ומגרש. דהא קידושין
 חפסי לו כה שאינן קרובות דכל גיורת כקטנה שגולדה דמי כ"כ הלבוש אבל
 לחיות גיורות מן האב נושא אפילו לכתמלה וכמו שנבאר דלא נאסר בשאר
 האב. ש"ך: (ז) בחייהן. ויש פוסקים דאפילו לאחר מיחה חסור וכ"כ דעת
 הטור להחמיר. ש"ך: (ח) ואם. כתב הש"ך דל"ל אס אס אמה אבל אס אמה
 וכת בתה אסורות מדאורייתא ומקרא מלא הוא אה בת בתה ואם כה בתה לא
 חקק וזה ברור עכ"ל: (ט) עדות. עיין בח"מ סימן ל"ג סי"א מדינים אלו:
 (י) אמו. ובח"מ ר"ס ז' כתב הרב דה"ה אביו מישראל וע"ס בסמ"ע:
 (יב) ולהליצה. פי' להיזם לרין

דכתבו הטוס"ס כה"ה חגריסס המלך שסירבו דאגריסס היה אכור להיות מלך אלא אם כן היה אביו ואמו מישראל דדוקא לענין דין הוא אמו ומכ"ס אביו אבל מלך לרין שיהא אביו ואמו. וקשה לפי דוד כמלך
 שכתב מן אביו מישראל אבל לא מלחמו מישראל שיהיה מן רות ורע וכו' ואל"ל אך היה דוד מלך. הלא לרין שיהא דווקא אביו ואמו מישראל כ"ל להקשות לפי דברי מוס' הל"ל. ובספר ב"ח שבע הקטן מן רחבעם בן ששת
 שיהיה מן נעמה העמונית א"כ היה אמו ממש מן העמונית ואין היה מלך והיה כנ"ע. ואח"כ מלחמי בכסף משל' כה"ל מתיב' שהק"ש ג"כ קושא זו מן רחבעם ותירין דאם אביו למוד הוא מישראל מותר להיות מלך (ישאל) ואפי'
 דכנתו היות' אביו ואמו לאו דווקא רק החילוק הוא דבשאר דינים אמו להוד מהיין אבל לענין מלך לרין דווקא אביו ואמו. אבל כמחמ' אס אביו כמחמ' הוא מישראל לכן ה"ו רחבעם מותר לרין מלך (ישאל) ויבט מיושב
 ג"כ קושאיו מן דוד לפי דברי מהר"ף כה"ע כ"ס הרמב"ם דאפילו ורע ורעיה כל גרים הוא פסול למלך וק"ל: וזהו כוונת רש"י ז"ל בגמרא דב"ק דף ס"ח ע"א דקשיא לך גר שליחמו והוכחו בקדושה אפילו לגי' וירח
 יש לו אהור ופסול למלכות (ישאל) אפי' לטורע בעלמא א"כ אמו מישראל ספק החולן עכ"ל וקשה למי כ' רש"י סוכות ועודו בקדושה הל"ל אפילו שלא בקדושה יהא כשר למלכות (ישאל) משום דמקמי אמו אלא וירח
 כוונתו של רש"י דלא כהרמב"ם דרע ורעיה של גר כשר למלכות לכן דווקא גר כהנמו אס שריתו וירחיה

מנחת

כי תצא, מצוה תקלב, די

שלא היתה נשואה בגיורתה אינה נריכה הצמנה. ומה שכתב הר"מ כאן אח"כ, אביה, זה"ו שימתין שלשה חדשים היינו בנשואה, וסמך כאן על מה שכתב לעיל בדינו [בהל' גירושין] ע"ש, וכן פסקינן בשו"ע אהע"ז סי' י"ג ס"ה. ועיין בחלקת והר"מ מחוקק סק"ד דנראה דעתו דאף קטנה וזקנה אינן נריכות להמתין בגיורת,

שלא גזרו כמו בישראל, ועיין בהגהות [צמסנה למלך פי"א מגירושין הכ"א] מה שכתב שם, ועי"ש צבית יוסף סי' י"ג ד"ה ואפילו.

דיני המצוה מה שאמרו זכרו יפת תואר בין בתולה בין בעור ואין מותר ליקח שתיים, שנא ובחברתה. ומה שאמרו [קידוש ילחצנה במלחמה אלא ייחדנו תהא סבור שהתירתה התורה בפרסום]. וצריכה להתגייר ק לאשה^ט, ואחר הגרות נושאה

מדה^ה שהצחתי דברי הרב המגיד צפ"א מגירושין הכ"א דסובר דגיורת אין צריך להמתין ימי הצמנה רק בהיתה נשואה ולא אמרינן לא פלוג, וכן כתב הצעל מגיה [צמסנה למלך שם] דצקטנה וזקנה כו' לא גזרו, והחלקת מחוקק צאהע"ז סי' י"ג סק"ד נסתפק בזה. ולפי ענ"ד ראה ברורה דאין צריך להמתין ולא אמרינן לא פלוג מדברי הר"מ כאן ה"ו, דכתב דלצריך להמתין שלשה חדשים חודש של צכי ושני

ז. לשון הר"מ כאן ה"ג. ח. לשון הר"מ בה"ג: יי וראה מניח אות ב'. ט. כן מבואר בר"מ כאן שיטת רש"י והרמב"ן.

חדשים אחריו, וצאמת נעשית גיורת לאחר חודש של צכי, א"כ למה מצטרף החודש של צכי הלא צריכה להמתין שלשה חדשים משנתגיירה, אלא על כרחך דאינה צריכה להמתין רק מטעם חשש שמא מעוברת, וכל היכא דלא שייך החששא אינה צריכה להמתין, על כן כאן בחודש של צכי כיון דלא נבעלה מצטרף^ט. א"כ בכל הגיורות אם אין חשש שנעצרה מקודם אין צריך להמתין, אבל אי אמרינן לא פלוג וצריכה להמתין בכל ענין אחר גבות, א"כ היתה צריכה להמתין שלשה חדשים של הצמנה לאחר גרותה ולא להצטרף חודש של צכי שהיתה עדיין גויה, והיא ראה ברורה צס"ד, ואין כאן מקומו לעיין היטב.

והתורו המעשי צה יע רק רזו כי דבר צגרותה כל המו ציפת ו ועל זה צכלל זו ציפת כ הצעילה

[ז] ונר

ימים ה א"כ סב

[יא] ונר

[ז] ואם לא רצתה להתגייר מיד ורצה צה, חשב צציתו שלשים יום וצוכה וכו' ומגלחת וכו' כדי שתתגנה עליו ותהיה עמו צצית וכו' ומגלגל עמה כדי שתקבל. אם קיבלה ורצה צה הרי זו מתגיירת וטובלת ככל הגרים, וממתין עוד שני חדשים סך הכל שלשה חדשים של הצמנה, ונושאה צכתובה וקידושין וכו', ויצוה לקמן צס"ד.

שלשים של צכי

לא רצתה להתגייר

אם כופין אותה להתגייר

לא רצתה להתגייר, מגלגלין עמה שנים עשר חודש עד שתתגייר ונושאה. לא רצתה מקבלת שבע מצוות צכי נח ומשלחה לנפשה וכו', ואסור לנושאה כיון שלא נתגיירה. ואם לא רצתה לקבל שבע מצוות אחר שנים עשר חדש הורגין אותה וכו', כן הוא לשון הר"מ כאן. ומבואר דעתו דאין כופין על הגרות, רק בצרונה תליא מילתא.

נתפרדה חבילה. ופירש רש"י בפירושו הא', שאיבד הלוי את כבודו . . . ואינו קורא כלל. וצל"ה, איזה איסור יש בדבר לקרוא ללוי תחילה. ושמעתי בזה מכב' מו"ר הגריד"ס, שיחי', דכל זה נכלל בדין הפסוק וקדשתו, לכבד את הכהנים, וגם — שלא לכבד את הלויים בשוה לכבוד הכהנים. וכן מצינו בגמ' שיש איסור בקורא לחברו ממזר, ובקורא לחברו עבד (קדושין דף ע). ונראה דאף זה נכלל בקרא דוקדשתו — לשמור על ענין הייחוס באומה הישראלית, ושלא לטשטשו⁸. וכן נראה לומר, על דרך זה, דענין הבחנה בגיורת, לידע את מצב הולד על נכון אם

מלכים שמוותרת לב"ג, ואילו בגר אסרה מטעם שמא יאמרו, והניח כל קושיותיו בצ"ע. וע"ז שמעתי ממו"ר ליישב, דלדעת הרמב"ם, גדר הדין דשמא יאמרו וכו' היינו שאף שמן התורה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, מטעם שמא יאמרו גורו חכמים לומר שלא נפסקו כל הקורבות שהיו לו בנכריותו, וממילא אחות אמו — אף שהי' מותר בה בנכריותו, מכ"מ קרובתו היתה, ונמשכת אותה הקורבה, ואסור בה עכשיו בגירותו מדרבנן כמו שאר ישראלים אסורים באחות אמם. משא"כ אשת אביו, אע"פ שהי' אסור בה בנכריותו, מכ"מ לא היה זה האיסור מכח קורבה, שהרי רחמנא אפקרי' לזרעי'. אלא ששם איסור בפנ"ע הוא זה, כמו באשת איש, זכור ובהמה, ולא מכח קורבה, וממילא לא שייך לומר בה שמדרבנן תשאר באיסורה אפילו לאחר גירות שניהם, שגדר הגיורה דרבנן לא הי' שהמשיכו מדרבנן את האיסורים, אלא שהמשיכו את הקורבות, וכאן באשת אביו, מעולם לא היתה שמה קורבת שאר בשר, עכת"ד. [ועיין בית יצחק, שנת תשנ"א, עמוד מ"ג, שנדפסו שמה שיעורי רבנו בזה באריכות.]

8) ועי' גמ' גטין (ה, ב) בר הדיא בעי לאתויי גיטא . . . צריך אתה לעמוד על כל אות ואות, אתא לקמי' דרבי אמי ורבי אסי, אמרי ליה לא צריכת, וכי תימא אעביד לחומרא, נמצא אתה מוציא לעז על גטין הראשונים. ועי' פתחי תשובה ליו"ד (רי"ד סק"ד) ולאה"ע (קכה סקי"ב) דעת האחרונים הסוברים דלא חיישינן להכי אלא במילי דאישות. [ועי' שדי חמד,

דינה שוה ממש לביאת מצרי, והי' לנו לחלק להיפך לגמרי מחילוקו של הט"ז.

במצות וקדשתו

ח) והנה כמה מגדולי הפוסקים כבר הסכימו שבודאי מן הנכון להתרחק מענין הזרעה מלאכותית מכמה טעמים: או מכח דרשת הפסוק ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך, או מטעם איסור תועבות מצרים (עי' שרידי אש ח"ג סי' ה), או מטעם מעוברת חברו ומינקת חברו. והי' נראה להוסיף בפרט זה ולומר, דהנה אי' בגטין (נט:): אמר אביי נקטינן אין שם כהן

ואף דהא דהבן יורש את אמו דין מיוחד הוא, ולא מתורת ירושה רגילה הבאה מכוח קורבת משפחה (כמבואר בארוכה בסי' ל"א בגדרי ראוי ומוחזק), מכ"מ אינו מיוסד אקורבה דשאר בשר, וממילא עדיין יש מקום לספק התוס', עכת"ד.

ועד"ז אולי אפשר לחלק לגבי הך דינא דאין אב למצרי, דעיקרו נאמר בסוגיא דיבמות (צח, א) לגבי עריות, וי"ל דדווקא קורבה דשאר בשר חסרה בין העכו"ם ואביו, משא"כ לגבי פריה ורביה, בסוגיא דפרק הבע"י (סב, א), י"ל דזה כבר תלוי בשם קורבה דמשפחה, ולא בקורבה דשאר בשר, ושם קורבה זה שפיר איכא אף בין גוי לאביו.

ואין להקשות דא"כ, היאך פוסק הרמב"ם (פ"ט מהל' מלכים ה"ה) דבן נח אסור באשת אביו, אם אין לו קורבת שאר בשר מצד אביו, ואיסורי עריות הרי תלויים בשם הקורבה דשאר בשר, וכמו שנתבאר. די"ל, דגדר האיסור דאשת אביו הוא לא בתורת קורבה, אלא כמו שאשת איש אסורה לב"ג, וכן משכב זכור ומשכב בהמה, ואין אלו בתורת איסורי קורבה. כמו"כ הוא גדר האיסור באשת אביו, ששם זה אוסר, אך לא מתורת קורבה. ויסוד זה שמעתי מכב' מו"ר שליט"א, ביישוב קושיית הלחם משנה פי"ד מהל' איסורי ביאה ה"י, דהיאך כתב הרמב"ם שמה בהל' י"ג, שהגר מותר באשת אביו? הלא בהל' מלכים פסק שב"נ אסור באשת אביו, וא"כ הי' לנו לאסרה על הגר מדרבנן, מטעמא דשמא יאמרו באנו מקדושה חמורה וכו'. וכן ק', הלא באחותו מאמו פסק הרמב"ם בהל'

דאפשר. וכן הי' נראה לומר לגבי הזרעה מלאכותית, דלדעת ר"ת הנ"ל, דאין הולד מתיחס אחר האב כלל, אפילו יהי' הזרע מישראל, וכ"ש אם יהיה הזרע מנכרי, הרי הולד הנולד בכה"ג לא יהי' לו אב — עפ"י דין — וממילא הוי בכלל מש"כ התוס' חגיגה הנ"ל, דאין זו תקנה להרבות בלתי-מיוחסים בישראל, ומוטב לחפש תקנה אחרת.

הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, או שהורתו ולידתו בקדושה, הוי דאורייתא, וג"כ נלמד מהך קרא דוקדשתו עכ"ד. ועד"ז הי' נראה לבאר כונת התוס' ריש חגיגה (ב:) ד"ה לישא שכתבו דאין זו תקנה להרבות ממזרים בישראל, אף דמיירי התוס' בעושה כן בהיתר, דכל זה נכלל במצות וקדשתו, שלא להפחית ולהוריד ייחוס הולדות היכא

סימן י"ז

גדרי היוחסין באומה הישראלית

הש"ס שתמה על דבריהם, דהיכן מצינו שיש בזה ג' דיעות, דבסתם משנה מבואר שהכל תלוי באמו. ועחזו"א (חאה"ע רס"י ואו) שיישב את דברי התוס', וביאר היאך הבינו את דברי הגמ' בנדון זה.

יש לתמוה בזה תמיהה גדולה, דמאחר שיש בזה כבר ג' דיעות בגמ', מ"ט לא מצינו דיעה רביעית שתסבור שהכל תלוי באב, דומיא דנשואי תערובת שבין שני נכרים, ודומיא דנשואי תערובת שבין שני ישראלים, בכדי שיהיו כל הדינים שווים. ומה שהסביר „מחוכם" אחד מ„חכמי" הריפורמים, דה"ט שקבעו חז"ל שיהא הולד הולך אחר האם בנשואי תערובת, מחמת כל הרדיפות וכל הצרות שסבלנו משך כל הדורות, ואילו הי' הדין לקבוע יחס הולד עפ"י האב, בהרבה מקרים לא הי' אפשר לדעת על נכון

א. ההבדל שבין ישראל לאומות העולם

ביבמות (עח:) אריו"ח באומות הלך אחר הזכר. כלומר, בכנעני הבא על המצרית הולד דינו ככנעני ולא כמצרי. וכן בעמוני שבא על העמלקית הולד עמוני ואינו עמלקי. ודבר זה נלמד מקרא, וגם מבני התושבים וכו'. וכן הדין בנשואי תערובת שבין שני ישראלים, דקיי"ל בקידושין (סו:) כל מקום שיש קידושין ואין עבירה, הולד הולך אחר הזכר. ואיזה זו, זו כהנת לוי' וישראלית שנשאו לכהן לוי' וישראל. ופרש"י שמה, למשפחותם לבית אבותם כתיב. אך בנשואי תערובת שבין יהודי ואינו יהודי נחלקו הדעות, עי' תוס' סוף פ"ק דיבמות (טז:) ד"ה עובד, דלחד מ"ד בעינן שיהיו אביו ואמו ישראלים, ולחד מ"ד — או אביו או אמו, ולפי פסק ההלכה — הכל תלוי באמו. ועיי"ש בגליון

שרידי אש (ח"ב סוף סי' קה) ומנח"ח (מצוה תקלב):
דאינה לא פלוג, והיכא דליכא למיחש שמא מעוברת היא, לא מצרכינן לה להמתין. ועפ"י דברי רבנו ניחא חילוק זה, דענין הבחנה בגיורת דאורייתא היא, ומטעם מצוות „וקדשתו", כמשנ"ת, ובדאורייתא לא שייך לומר דהוי לא פלוג, דפשיטא דהיכא דליכא למיחש שמא מעוברת היא, לא שייך לומר שתמתין מלינשא מטעם „וקדשתו".

שהביא דעת כמה וכמה אחרונים דלא ס"ל הכי]. ונראית סברתם בזה, דגם זה מכוח הך קרא דוקדשתו, שלא לטשטש את ייחוס הכשרים ע"י הוצאת לעז. (9) עי' פתחי תשובה לאה"ע סי' י"ג סק"א, דהבחנה באשת איש היא אך מדרבנן. ועי' גמ' יבמות (מא, ב) דאפילו יבוא אליהו ויאמר דהא לא איעברה, מי משגח ביה, דדין הבחנה היא גורת חכמים שנגזרה באופן של לא פלוג. משא"כ בהבחנה דגיורת, עי'

עוד איסורים. אך אפשר שמ"מ הוא זכות שאף רשעי ישראל עדיפי מעכו"ם וגם הוא זכות מחמת דניחא ליה במאי דעביד אביו ובפרט אחרי שגם אמו נתגיירה שבאופן זה הוא יותר זכות ועיין בחת"ס סי' רנ"ג שסובר שבוזה לא יוכל למחות כשיגדיל והובא בפ"ת סק"ח לכן יותר קרוב שהוא זכות אבל לצאת מידי ספק לגמרי יהיה טוב לזכור להטבילו כשיגדיל.

ובדבר גרות האם ודאי צריכה לקבל מצות בפני שלשה ולהזכיר לה שבת ונדה ואיסור מאכלות אסורות ולהטבילה בפני השלשה. וטוב להודיע להב"ד שיהיו בעת הטבילה שהיא מעוברת להוציא מספקו של הדגמ"ר בסעי' ו'.

ובדבר הקידושין וחופה מכיון שהיא מעוברת ממנו מסתבר שא"צ להמתין ג' חדשים להדגמ"ר דמעוברת עוד עדיפא מזקנה והכא כיון שהחזיקה כאשתו לא גרע מגר שנתגייר ואשתו עמו שג"כ לא משכחת כיוצא בזה בישראל שזוהו טעם הדגמ"ר בסי' רס"ט סעי' ט' עיי"ש.

גיסו ידוהו.

משה פיינשטיין

סימן קנ"ט

בדבר הב"ד לגרות אם צריך שיהיו כולם ת"ח

ד' אדר תש"י.

מע"כ ידידי הרה"ג ר' נחמן יוסף גאלדשטיין שליט"א שלו' וברכה.

בדבר אם צריך שיהיו הב"ד לגרות כל השלשה ת"ח דוקא. הנה אף שבלשון הגמ' יבמות דף מ"ז איתא ת"ח אבל ברמב"ם פי"ד מאי"ב ה"ו כתב ושלשה עומדין ע"ג ולא הזכיר שיהיו ת"ח ומדלא הקשו עליו נו"כ מגמ' משמע שסברי דלאו דוקא נקט בגמ' ת"ח אלא משום דבעי שיודיעוהו מקצת הדינים נקט ת"ח וכהא דמצינו בסוטה דף ז' שאמר במתני' ומוסרין לו שני ת"ח ומסיק בגמ' שהוא רק כדי שידעו לאתרוויי ביה. וכן הוא במכות דף י' שמה שאיתא במתני' ת"ח הוא או בשביל התראה להמקשה או לדבר עמו שלא יהרגנו שדברי ת"ח יותר מועילים שא"כ אין קפידא בדוקא ת"ח אלא שידעו להתרות

ליה ממאי דעביד רק אחד עכ"פ איך שנימא סברי דצריך גם ב"ד לדין זכין. וזה שייך להצריך גם במילה. אבל א"כ נלע"ד פשוט שהוא דוקא באין לו אב אבל ביש לו אב שמפורש בטור וש"ע שיכול לגייר אותו וא"צ לב"ד לדין זכין משום דזכות ברור הוא לו דניחא לו במאי דעביד אביו גם להטור וש"ע לא יצטרך ב"ד למילה אלא מדין גרות ולכן למה שכתבתי לעיל שיותר נוטה כהב"ח לא יצטרך ב"ד ולכה"פ יותר מספק לא הוי.

והנה אף באביו ישראל אף שלא נחשב אביו לענין יחוס מ"מ לענין זה דניחא לו במאי דעביד אביו ודאי הוא אביו ולכן אם אביו צוה למולו למצוה א"צ ב"ד אלא מדין גרות שהוא רק ספק. ואף אם מל אותו מחמת שטעה שהוא ישראל וחייב במילה נמי נחשב מילה לגרות כדמצינו ביבמות דף מ"ה ואיפסק בש"ע סעי' ג' שמועיל טבילותה לנדתה וטבילתו לקריו אף שלא נתכוין לגרות דהא טעה שכבר הוא גר וכ"כ במילה דמ"ש. ולכן כיון שמה שצריך להטיף דם ברית בנתגייר כשהוא מהול הוא רק מספק דר"ח פסק דא"צ להטיף ומה"ט כתב הרא"ש ביבמות דאין מברכין וכן כתב הר"ן בשבת דף קל"ג גם בטעם הרמב"ם שכתב שאין מברכין שהוא מחמת שמספקא ליה וכן איתא בבאורי הגר"א סימן רס"ח סק"ג. ואף שאני בחדושי כתבתי בדעת הרמב"ם שסובר בודאי דצריך הטפה ותירצתי בדרך אחר הא דאין מברכין מ"מ לדינא הוא רק ספק מצד סברת הר"ח וכדסברי הרא"ש והר"ן והגר"א. ונמצא שיש כאן הרבה ספקות שלהב"ח א"צ ב"ד במילה ואף להטור והב"י אולי כוונתם הוא כדבארתי שרק בשהמילה היא באחרונה בעי ב"ד ולא כשהיא ראשונה. ואף אם נימא שאף אם היא ראשונה מצרכי ב"ד הא אפשר שהלכה כר"ח שא"צ כלל הטפת דם ברית בנתגייר מהול. ובפרט שיותר נוטה כהב"ח וכדבארתי להטור וב"י לכן יש מקום לסמוך שלא יצטרך הטפת דם ברית. אך אם אפשר טוב לעשות הטפת דם ברית בפני ב"ד ודי בטפה אחת.

ומה שכתב כתר"ה שנכרי אין לו דין קטן אם הוא בן דעת אינו ברור הדבר. וגם הכא שנעשה בזה ישראל וזה עושה שזכין עבורו לתוס' כתובות שם ודאי ישראל דאחר הגרות הא ודאי יהיה בדין י"ג שנה אחר שיהיה בן י"ג שנה כיש שנים עדיף דעת. אך נכ"ל להטבילו וזוהו דעת פני ברור הדבר וזוהו וכדומה

הא בארתי שגרותה לא יהיה כלום ומה שהביא כתר"ה
שבמלמד להועיל כתב שאין זה עכוב בקבלת מצות
אין זה לע"ד כדכתבתי. וספר מלמד להועיל אין אצלי
לעיין בו.

סוף דבר לע"ד אין כדאי להודקק לזה.

ידידו מקירו.

משה פיינשטיין

סימן ה

בנתגיירו הוא ואשתו ופירסה נדה קודם הגרות אם צריכה להמתין ג"ח

י"ג טבת תשכ"ג.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר דוד שלמה שפירא
רב במילוואקי שליט"א.

הנה בדבר הנכרי שבא להתגייר הוא ואשתו וילדיו
אינו יכול לילך מביתו על ג' חדשים כי
פרנסתו בכאן, וראה כתר"ה שהדגמ"ר יו"ד סימן רס"ט
סעיף ט' מקל בנתגיירו שניהם כשהיא זקנה כיון דלא
משכח כיוצא בזה בישראל ומסתפק אם יש להקל
גם בפירסה נדה שידוע בזמננו שאינה מעוברת שלא
יצטרכו הפרשה. הנכון לע"ד שיש להקל משום דדאי
גם בפירסה נדה בזמננו מה שצריכה להמתין ג' חדשים
הוא מטעם לא פלוג, דאף שבזמן הגמ' היה מצוי
שתראה נדה עד שהוכר עוברת כדאיתא בנדה דף ז'
ומיעוט היו רואות כל זמן העיבור דמטעם זה מצריך
ר' יוסי שיעברו עליה שלש עונות לומר דין שעתן,
היתה פירסה נדה צריכה מדינא להמתין הג"ח משום
דעדין היה ספק שמא היא מעוברת מראשון, מ"מ
בזמננו שנשתנו הטבעים שפוסקת מלראות תיכף
כשנתעברה וכשפירסה נדה יודעין שאינה מעוברת,
ועיין בתשובת הב"ח סימן ק' בד"ה והשתא שכתב
מאחר שהבעל ידע הקול שיצא ברחובות ואעפ"כ אמר
בשעת מיתתו שהיא בתו בע"כ צריך אתה לומר דנדוע
אליו בברור דבשעה שניסת לו לא היתה מעוברת
דפירסה נדה בשעת וסתה וטבלה ונתעברה, הרי מפורש
דפירסה נדה בזמננו ואף בזמן הב"ח היה ידיעה
בברור שאינה מעוברת, וא"כ מה שצריכה הבחנה גם
זו שפירסה נדה הוא מצד הגזירה דלא פלוג אבל
בנוב"ק סימן ס"ט פליג על הב"ח וכתב ששאל לרופאים
ואמרו שדבר זה שכיח מאד, ואולי היה בזמנו כן שהיה
מצוץ המצוי דרואות אף מעוברות והב"ח לא חשש

להמיעוט, אבל בזמננו אף אחת מאלף לא נמצאת
שתראה דם כמו ששופעת בעת הוסת דאף המיעוט
שרואות הוא רק משהו שמוצאות כתמים וכשבדקת
מוצאות משהו דם ולא בראיית דם ובשפע כדרך אשה
בנדותה, וגם מחזיקים עתה הרופאים להרואה בעת
העיבור אף שהוא רק משהו ובכתמים לחולה ומצוים
אותה לשכב הרבה זמן, ולכן בזמננו הוא ודאי ברור
להרואה דם בשפע כמו שדרכה בשעת וסתה שאינה
מעוברת, אך מ"מ צריכה להמתין ג"ח משום לא פלוג,
שלכן להדגמ"ר שיש להורות כותיה שמסתבר טעמו
ולא מצינו מי שחולק עליו שבגר שנתגייר הוא ואשתו
שליכא כיוצא בזה בישראל לא גזרו כשליכא חשש
הבחנה יש להקל גם בפירסה נדה, וכיון שידוע
משאלתה אם צריכה בשביל נדתה לחכות בטבילה
הגרות עד אחר ספירת ז' נקיים, שעתה ראתה דם
כדרך הנשים בוסתן יש להקל באם אי אפשר לו לילך
מביתו, דאם אפשר להפרישם הג"ח אין צורך לבקש
היתרים, וכן כשיש להם להשיג מי שיישן עמהם שלא
יבואו לביאה ולא יצטרך לילך מביתו אין צורך להתיר
להשיאם קודם גמר הג' חדשים, אבל אם אי אפשר
יש להתיר לעשות הנישואין תיכף.

ומה שכתר"ה שואל אם יש לחכות בטבילה עד
אחר ז' נקיים כדי שלא יבואו להקל באיסור נדה שאחר
הגרות, לע"ד אין צורך דכיון שכתר"ה יאמר להם
הטעם דהדם שראתה בנכריותה אינו מטמאה בדין נדה
והדם שתראה אחר הגרות מטמאה עד אחר ז' נקיים
והטבילה דאח"כ לא יבואו להקל, וכמו דלא הדישינו
שתבואי להקל מטבילה דגרות שהוא ביום לטבילת
נדה ג"כ ביום, ואף שמשם ליכא ראייה משום שא"א
לעשות טבילת גרות בלילה ולכן א"א למיגור, מ"מ
מסתבר שאין לחוש כדלעיל, ולכן אין להשהותה
מליכנס תחת כנפי השכינה כדאיתא ביבמות דף מ"ז
מלין אותו מיד דשהויי מצוה לא משהיגן,
ידידו,

משה פיינשטיין

סימן ו

באיסור דמינקת לאתר כ"א חדש

כ"ח תמוז תשכ"ב.

הנה יש להעיר כמה דברים
לדכאורה תמוה טובא
בכתובות דף ס' על רשב"ג דה
כ"ד חדש מותרת לינשא בכ"ח
ב"ח מותרת לינשא בט"ו חדש